

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ГЕОГРАФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду бр.241, донетој на седници одржаној 18. марта 2021.године, именовани смо за чланове Комисије за оцену докторске дисертације кандидаткиње Јелене Басарић, под насловом:

ПЛАНИРАЊЕ ПРОСТОРА ЗА ПОТРЕБЕ ТУРИЗМА ДОЊЕГ ПОДУНАВЉА
У СРБИЈИ

Након прегледа достављене докторске дисертације, Комисија у саставу др Дејан Филиповић, редовни професор Географског факултета Универзитета у Београду, др Стеван Станковић, професор емеритус Географског факултета Универзитета у Београду и др Саша Милијић, научни саветник Института за архитектуру и урбанизам Србије, подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Кандидаткиња је на Географском факултету, на смеру Просторно планирање, 2010. године одбранила мастер рад под насловом "Концепција развоја туризма у регионалним просторним плановима на примеру Тимочке крајине" чиме је стекла академски назив мастер просторни планер. Школске 2011/2012. године уписала је докторске академске студије – Геонауке, на Географском факултету у Београду. Све испите предвиђене наставним планом и програмом је успешно положила чиме су се стекли услови за пријаву докторске дисертације.

Јелена Басарић је пријавила докторску дисертацију под називом "Планирање простора за потребе туризма – пример Доњег Подунавља" октобра 2013. године. На седници Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду одржаној 24. октобра 2013. (Одлука бр.922) одређена је Комисија за оцену прихватљивости теме и подобности кандидата за израду докторске дисертације у саставу: др Дејан Филиповић редовни професор Географског факултета, др Стеван Станковић професор емеритус Географског факултета, др Дејан Ђорђевић редовни професор Географског факултета, др Драгутин Тошић редовни професор Географског факултета и др Саша Милијић виши научни сарадник Института за архитектуру и урбанизам Србије. Комисија је позитиван Извештај о оцени прихватљивости теме и подобности кандидата поднела Наставно-научном већу Географског факултета у Београду 02.12.2013. године, уз сугестију да наслов дисертације гласи "Планирање простора за потребе туризма Доњег Подунавља у Србији" што је једногласно усвојено. За ментора докторске дисертације Наставно-научно веће одредило је проф. др Дејана Филиповића. На седници Већа научних области грађевинско урбанистичких наука Универзитета у Београду, одржаној 10.12.2013. године, потврђен је предлог послат од стране Географског факултета.

Завршену докторску дисертацију је кандидаткиња Јелена Басарић предала је Секретаријату Географског факултета јануара 2021. године ради упућивања на проверу подударности текста коју спроводи Универзитетска библиотека у Београду. Након завршеног поступка електронске провере обима и садржине подударања текста докторске дисертације ментор је доставио извештај који указује на оригиналност докторске дисертације.

На седници Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду, одржаној 18. марта 2021. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације у саставу др Дејан Филиповић, редовни професор Географског факултета, др Стеван Станковић, професор емеритус Географског факултета и др Саша Милијић, научни саветник Института за архитектуру и урбанизам Србије.

1.2. Научна област дисертације

Докторска дисертација под насловом "Планирање простора за потребе туризма Доњег Подунавља у Србији" припада научној области Геонауке – Географија, ужа научна област Просторно планирање, за коју је матичан Географски факултет Универзитета у Београду.

1.3. Биографски подаци о кандидату

Јелена Басарић је рођена 23. јула 1980. године у Босанској Дубици. Основну и средњу школу завршила је у Београду. На Географском факултету Универзитета у Београду завршила је студије Просторног планирања. Дипломирала је 2008. године одбравивши рад под насловом „Просторно-функционална организација Општине Аранђеловац“. Дипломски рад је награђен у Институту за архитектуру и урбанизам, као најбољи у школској 2007/2008. години. После дипломирања наставила је школовање уписом на мастер студије Географског факултета, смер Просторно планирање. Пошто је са највишим оценама положила све наставним планом предвиђене испите, 2010. године је одбранила мастер рад под насловом „Концепција развоја туризма у регионалним просторним плановима на примеру Тимочке крајине“. Мастер рад награђен је у Институту за архитектуру и урбанизам у категорији мастер радови школске 2010/2011. године. Године 2011. на Географском факултету Универзитета у Београду уписује докторске академске студије Геонауке. Пошто је успешно положила све предвиђене испите, стекла је право пријаве докторске дисертације.

Као студент четврте године просторног планирања Јелена Басарић је обавила стручну праксу у Институту за архитектуру и урбанизам Србије, где је извесно време радила као волонтер. Као дипломирани просторни планер, али и као мастер, у поменутом Институту ангажована је на неколико научно-истраживачких пројеката. Радом на пројектима испољила је способности да уочава и решава постављене проблеме. Учествовала је у реализацији научних пројеката Министарства за науку и технолошки развој у периоду од 2011. до 2020. године: „Одрживи просторни развој Подунавља у Србији“ и „Улога и имплементација државног просторног плана и регионалних развојних докумената у обнови стратешког истраживања, мишљења и управљања у Србији“. Уважавајући истраживачке и стручне резултате које је постигла, изабрана је 2011. године у истраживачко звање истраживач-сарадник. Члан је Асоцијације просторних планера Србије.

Објављени научни радови

Радови објављени у монографијама међународног значаја M10

1. Basarić, J., Milijić, S. (2016). Potentials and limitations of spa tourism in Serbia, in Cvijanović D at al. <i>Tourism in function of development of the Republic of Serbia</i> , University of Kragujevac, Faculty of Hotel management and tourism in Vrnjačka Banja, pp. 106-121, ISBN 978-86-89949-09-4, 978-86-89949-10-0	M14
---	-----

Радови објављени у научним часописима међународног значаја M20

1. Petrić J., Maričić T., Basarić J. (2012) The population conundrums and some implications for urban development in Serbia , časopis SPATIUM, No. 26, Institute of Architecture and Urban & Spatial Planning of Serbia, pg. 7-14. ISSN 1450-569X, DOI: 10.2298/SPAT1228007P	M24
2. Ristić V., Maksin M. Nenković-Riznić M., Basarić J. (2018), Land use evaluation for sustainable construction in a protected area – A case of Tara mountain national park , Journal of environmental management Vol 206. 2017 Dec 07,, p.p. 430-445, Elsevier, ISSN: 0301-4797, DOI: 10.1016/j.jenvman.2017.09.080	M21

Зборници међународних научних скупова M30

1. Stanković S., Basarić J. (2013) Identification of tourism destinations and their potentials in the Đerdap national park , 2nd International scientific conference <i>Regional development, spatial planning and strategic governance</i> , Institute of Architecture and Urban & Spatial Planning of Serbia (IAUS), pg. 298-308, ISBN 978-86-80329-76-5	M31
2. Milijić S., Basarić J. (2011) Valorization of tourist motives of the Pan-European navigable corridor in the part of the Danube through Serbia , <i>Third Congress of Serbian geographers with International participation</i> , Banja Luka: Geographic society of Republic of Srpska, Srpsko geografsko društvo, Prirodnomatemički fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, pg. 243-248, ISBN 978-99955-719-1-7	M33
3. Basarić J., Stevanović J., Petrić J. (2013) The role of infrastructure in the revitalization of hilly-mountain villages , Proceedings from international scientific symposium on the subject „Hilly mountain areas – problems and perspectives”, ed. Markoski B. at all, Macedonian geographical society, pg. 527-536, ISBN 978-608-65155-3-9, Ohrid, Macedonia, September 12-15, 2013	M33
4. Petrić J., Basarić J., Bajić T. (2013) Urban society and resilience of Belgrade and Novi Sad in the network of settlements in Serbia – recent changes and perspectives , Proceedings of the International Conference on "Changing Cities ": Spatial, morphological, formal & socio-economic dimensions, pg. 1720-1729, ISBN 978-960-6865-65-7, Skiathos island, Greece, June 18-21, 2013	M33
5. Basarić J., Stevanović Stojanović J. (2013) Enhancement in tourism and protection of the lower danube basin tourism area , 2nd International scientific conference regional development, spatial planning and strategic governance, Institute of Architecture and Urban & Spatial Planning of Serbia (IAUS), pg. 738-748, ISBN 978-86-80329-76-5	M33
6. Марковић Љ., Прњат З., Басарић Ј. (2013) Англицизми у стручној терминологији: пример менаџмента и маркетинга у туризму , <i>Зборник радова: Наука и глобализација</i> , ур. Ковачевић М., Филозофски факултет, Универзитет у Источном Сарајеву, Књига 8, том 1/2, стр. 45-53, ISBN 978-99938-47-58-8, DOI: 10.7251/NSFF1408045M	M33
7. Basarić, J., Bakić, O., Milijić, S. (2015). Planning of infrastructure corridors and their significance for the adaptability of urban development – the case of Belgrade, Conference proceedings: Changing Cities II, Spatial, Design, landscape & Socio-economic dinensions, pp. 2045-2051, ISBN 978-960-6865-88-6	M33
8. Basarić, J., Bakić, O. (2016). Impact of transport infrastructure on the urban identity of settlements, Second Serbian road congress, pp. 1-6, ISBN 978-86-88541-06-0	M33
9. Basarić, J., Bezbradica, Lj. (2016). Analysis of the Kolubara drainage basin and impacts of the river on the town of Valjevo and its surroundings, Conference proceedings: Water resources and wetlands, pp. 146-152, ISSN 2285-7923	M33
10. Basarić, J., Milijić, S. (2016). Sustainable approach to tourism development in the Danube region in Serbia, International conference on Global tourism and sustainability, pp. 65-72, ISBN 978-989-8734-17-4, e-ISBN 978-989-8734-18-1	M33
11. Basarić, J., Bakić, O., Milijić, S. (2015). Planning of infrastructure corridors and their significance for the adaptability of urban development – the case of Belgrade, Conference proceedings: Changing Cities II, Spatial, Design, landscape & Socio-economic dinensions,	M34

pp. 545, ISBN 978-960-6865-85-5	
12. Basarić, J., Bakić, O., Gajić, A. (2015). Regional differentiation of rural areas for tourism purposes – the case of eastern Serbia, <i>Convergences and divergences of geography in Europe</i> , pp. 134, ISBN 978-615-80307-0-0	M34
13. Basarić, J., Bakić, O. (2016). Impact of transport infrastructure on the urban identity of settlements, <i>Second Serbian road congress</i> , pp. 102, ISBN 978-86-88541-05-3	M34
14. Basarić, J., Milijić, S. (2016). Sustainable approach to tourism development in the Danube region in Serbia, <i>International conference on Global tourism and sustainability</i> , pp. 9, ISBN 978-989-8734-19-8	M34
15. Basarić, J., Đurđević, J., Milijić, S. (2016). Sustainable development of tourism and protection of the Danube corridor – relativizing the conflict of interest, <i>Fourth Romanian-Bulgarian-Hungarian-Serbian conference, Geographical research and cross-border, Cooperation within the lower Basin of the Danube</i> , pp. 109, ISBN 978-954-723-179-5	M34

Монографије националног значаја M40

1. Бајић Т., Басарић Ј. (2014) Урбани развој и промене у коришћењу простора приобаља: пример Београда, Одрживи просторни развој Подунавља у Србији – књига 2, ур. Максин М. и др., Институт за архитектуру и урбанизам Србије, стр. 235-250, ISBN 978-86-80329-79-6	M45
2. Басарић Ј., Бајић Т. (2014) Заштићена подручја Подунавља као потенцијал развоја туризма, Одрживи просторни развој Подунавља у Србији – књига 2, ур. Максин М. и др., Институт за архитектуру и урбанизам Србије, стр.151-168, ISBN978-86-80329-79-6	M45

Радови објављени у часописима националног значаја M50

1. Basarić J., Prnjat Z. (2013) Uticaj razvoja grada na izmene životne sredine, <i>časopis ECOLOGOCA</i> , broj 70., pg. 347-351, ISSN 0354-3258	M51
2. Ristić, V., Maksin, M., Basarić, J. (2016). Uloga zoniranja u strateškom planiranju zaštićenih područja u Srbiji: primer Nacionalnog parka Šar-planina, <i>Arhitektura i urbanizam</i> , Broj. 43, 2016, str. 61-68.	M51

Зборници скупова националног значаја M60

1. Stanković S., Jošanović J. (2009) Saobraćajna infrastruktura i turizam opštine Aranđelovac, <i>Zbornik radova: Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine</i> , Asocijacija prostornih planera, Geografski fakultet u Beogradu, Zavod za urbanizam Subotica, Republička agencija za prostorno planiranje, str.623-630, ISBN978-86-87857-00-1	M63
2. Stanković S., Jošanović J. (2009) Turistička valorizacija jezera, <i>Tematski zbornik sa međunarodnog skupa: Regionalni razvoj, prostorno planiranje i strateško upravljanje</i> , II deo, Institut za arhitekturu i urbanizam Srbije, str. 177-196, ISBN 978-86-80329-52-9	M63
3. Стевановић Стојановић Ј., Басарић Ј. (2010) Улога локалне самоуправе у развоју руралних подручја, пример Врања, <i>Зборник радова: Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља</i> , Асоцијација просторних планера, Географски факултет у Београду, стр. 271-281 ISBN 978-86-87857-02-5	M63
4. Станковић С., Басарић Ј. (2010) Административна подела Србије у прошлости, <i>Зборник радова: Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља</i> , Асоцијација просторних планера, Географски факултет у Београду, стр. 15-31 ISBN 978-86-87857-02-5	M63
5. Стевановић-Стојановић Ј., Басарић, Ј. (2011) Компаративни приказ вишекритеријумских метода евалуације планских решења у изради стратешке процене утицаја на животну средину, <i>Зборник радова: Планска и нормативна заштита простора и животне средине</i> , Асоцијација просторних планера, Географски факултет у Београду, стр. 41-48 ISBN 978-86-87857-03-2	M63
6. Басарић Ј., Стевановић-Стојановић Ј. (2011) Туристичка валоризација Националног парка Ђердап – са посебним освртом на археолошко наслеђе, <i>Зборник радова: Планска</i>	M63

и нормативна заштита протора и животне средине, Асоцијација просторних планера, Географски факултет у Београду, стр. 269-273 ISBN 978-86-87857-03-2	
7. Петрић Ј., Бајић Т., Басарић Ј. (2014) Неконтролисано ширење града под утицајем фактора резиденцијалног избора – пример насеља Калуђерица у Београду, <i>Зборник радова: Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља, Управљањем земљиштем</i> , ур. Лукић Б. и др., Асоцијација просторних планера Србије, Географски факултет, Универзитет у Београду, стр. 421-427, ISBN 978-86-6283-013-5	M63
8. Милијић, С., Басарић, Ј. (2015) Климатске промене и развој туризма, <i>Осми научно-стручни скуп са међународним учешћем „Планска и нормативна заштита простора и животне средине“</i> , Асоцијација просторних планера Србије, 2015, Асоцијација просторних планера Србије, Универзитет у Београду – Географски факултет, ISBN 978-86-6283-023-4, Србија, од: 16.04.2015, до: 18.04.2015 од стр. 247, до стр. 253.	M63

Значајнија техничка решења (студије) M80

1. Олгица Бакић, Јелена Басарић, Никола Крунић, Саша Милијић (2016) Нови приступ у интегрисаном управљању у области просторног развоја целогодишњег туризма у заштићеним подручјима и примарним туристичким дестинацијама Србије - пример скијалишта „Стара планина“	M84
2. Небојша Стефановић Олгица Бакић, Марија Максин, Саша Милијић, Јелена Басарић, Владица Ристић (2017): Нови методолошки приступ интегрисаном планирању одрживог просторног развоја и уређења инфраструктурног коридора ауто-пута, синхронизованом на стратешком и урбанистичком новоу (пример Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора ауто-пута Е-80, деоница Ниш-Мердаре); <i>Ново техничко решење примењено у Републици Србији</i>	M82

Преглед стручних резултата

1. Просторни план подручја парка природе и туристичке регије Стара планина, „Службени гласник РС“, бр. 115/08
2. Просторни план Републике Србије 2010-2020, „Службени гласник РС“, бр. 88/10
3. Регионални просторни план општина Јужног поморавља, „Службени гласник РС“, бр. 83/10
4. Просторни план општине Аранђеловац, „Службени гласник РС“, бр. 32/11
5. Регионални просторни план Тимочке крајине, „Службени гласник РС“, бр. 51/11
6. Просторни план општине Књажевац, „Службени лист општине Књажевац“, бр. 9/11
7. Регионални просторни план Златиборског и Моравичког управног округа, „Службени гласник РС“, бр. 1/13
8. Просторни план подручја посебне намене Националног парка Ђердап, „Службени гласник РС“, бр. 43/13
9. Просторни план подручја посебне намене Радан планине, „Службени гласник РС“, бр. 110/14
10. Регионални просторни план Колубарског и Мачванског управног округа, „Службени гласник РС“, бр. 11/15
11. Просторни план подручја посебне намене међународног пловног пута Е-80 – Дунав (Паневропски коридор VII), „Службени гласник РС“, бр. 14/15
12. Просторни план подручја посебне намене слива акумулације "Ћелије", „Службени гласник РС“, бр. 95/15
13. Просторни план подручја посебне намене слива акумулације "Грлиште", „Службени гласник РС“, бр. 95/15
14. Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора ауто-пута Е-80, деоница Ниш–Мердаре, "Службени гласник РС", бр. 102/17
15. Просторни план Републике Србије 2021-2035, фаза нацрта плана
16. План детаљне регулације I фазе туристичког ризорта "Јабучко Равниште" на Старој планини, „Службени лист Општине Књажевац“, бр. 9/10

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација Јелене Басарић написана је на 219 страница компјутерски сложеног текста формата А4. Урађена у свему према стандардима и упутствима Универзитета у Београду дисертација садржи: девет поглавља, 45 табела, 7 графикана, 21 графички приказ, сажетак на српском и енглеском језику као и биографију аутора. Респективан списак референтне и коришћене литературе са 171 наслова и 55 извора са интернета, представља изузетну архиву извора литературе и документације која на директан или индиректан начин третира проблем просторног развоја и туризма Доњег Подунавља. Садржај дисертације обухвата следеће делове:

Увод

1. ПЛАНИРАЊЕ ПРОСТОРА ЗА ПОТРЕБЕ ТУРИЗМА-ТЕОРИЈСКЕ ПОСТАВКЕ ПРОБЛЕМА

- 1.1. Теорија и пракса просторног планирања
- 1.2. Трендови развоја туризма
- 1.3. Предмет истраживања, циљеви и задаци

2. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ДОЊЕГ ПОДУНАВЉА У СРБИЈИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ТУРИЗАМ

Природно-географске карактеристике Доњег Подунавља у Србији

- 2.1. Обухват и граница подручја Доњег Подунавља у Србији
- 2.2. Рељеф
- 2.3. Клима
- 2.4. Геолошки састав и минералне сировине
- 2.5. Шуме и шумско земљиште
- 2.6. Флора и фауна
- 2.7. Хидрографија

Друштвено-географске карактеристике Доњег Подунавља у Србији

- 2.8. Историја насељавања Доњег Подунавља
- 2.9. Становништво и мрежа насеља
- 2.10. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура
- 2.11. Материјална база и промет туриста
- 2.12. Привреда
- 2.13. Економски значај туризма

3. ПРЕДНОСТИ И ОГРАНИЧЕЊА У РАЗВОЈУ ДОЊЕГ ПОДУНАВЉА

- 3.1. Природне вредности
- 3.2. Културно-историјске вредности
- 3.3. Становништво и насеља
- 3.4. Саобраћајна инфраструктура
- 3.5. Туризам
- 3.6. Привреда
- 3.7. Доње Подунавље као најзначајнија туристичка дестинација и предео изузетне вредности

4. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА ДОЊЕГ ПОДУНАВЉА У СРБИЈИ

- 4.1. Основне поставке развоја туризма Доњег Подунавља у Србији
- 4.2. Планови развоја туризма Доњег Подунавља у Србији
- 4.3. Стратегија развоја туризма Србије
- 4.4. Посебни облици туризма Доњег Подунавља у Србији
- 4.5. Анализа перспектива и ограничења развоја туризма Доњег Подунавља у Србији
- 4.6. Намена, коришћење, организација, резервисање и заштита простора Доњег Подунавља

5. СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ ТУРИЗМА У ЗЕМЉАМА У ТРАНЗИЦИЈИ, ИСКУСТВА СРБИЈЕ И НЕКИХ СУСЕДНИХ ЗЕМАЉА

- 5.1. Транзиција и глобални развојни процеси
- 5.2. Показатељи и ниво развијености туризма земаља у ЕУ
- 5.3. Регионална сарадња и могућности развоја туризма балканских земаља
- 5.4. Објективни показатељи развоја туризма Србије и земаља у окружењу
- 5.5. Међународна сарадња од значаја за развој туризма Доњег Подунавља у Србији

6. ПРОСТОРНО И УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ, ЗНАЧАЈ, КАРАКТЕРИСТИКЕ, ИНСТРУМЕНТИ И МЕРЕ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

- 6.1. Просторно планирање и туризам
- 6.2. Туристичке зоне и комплекси Доњег Подунавља, према важећим планским документима
- 6.3. Остваривање развоја туризма у планским и стратешким документима
- 6.4. Имплементација стратешких и планских докумената
- 6.5. Институционално-организационе мере и инструменти имплементације просторног развоја туризма
- 6.6. Информациони системи у планским документима

7. МЕЋУЗАВИСНОСТ ТУРИЗМА И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ДОЊЕГ ПОДУНАВЉА У СРБИЈИ

- 7.1. Туризам и одрживи развој
- 7.2. Законска регулатива у области заштите животне средине
- 7.3. Одрживи развој туризма Доњег Подунавља у Србији

8. УСПОСТАВЉАЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ОКВИРА ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА

- 8.1. Опис стања
  - 8.2. Институције директно надлежне за област туризма
- ## **9. АКЦИОНИ ПЛАН РАЗВОЈА ТУРИЗМА ДОЊЕГ ПОДУНАВЉА**

- 9.1. Акциони план
- 9.2. Стварање услова за даљи развој домаћег туризма
- 9.3. Унапређење организације у функцији ефикасног управљања туристичким развојем
- 9.4. Позиционирање Доњег Подунавља као туристичке дестинације
- 9.5. Карактеристике туристичких производа и приоритетни типови туризма
- 9.6. Стратешки циљеви акционог плана развоја туризма Доњег Подунавља
- 9.7. План конкурентности развоја туризма и дијамант конкурентности Доњег Подунавља
- 9.8. Програм конкурентности
- 9.9. Инвестициони пројекти и улагања
- 9.10. Маркетинг план

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

Докторска дисертације се састоји од девет поглавља која су подељена на низ одељака и подпоглавља.

Прво поглавље се бави теоријским поставкама проблема. Предмет и намера истраживања је допринос развоју теорије и праксе планирања туризма, кроз стратешко планирање у оквиру интегрисања научних поставки географије, економије, екологије, социологије и осталих научних дисциплина са циљем утврђивања полазних основа стратешког планирања развоја туризма. Рад је усмерен ка афирмацији Доњег Подунавља као значајног и важног ресурса Србије, а који је последњих деценија неправедно третиран и запостављен. Тежиште је стављено на општа и посебна истраживања која до сада нису била обимна ни комплексна, а односе се на истраживање и испитивање концепта, програма и механизма примене законске политике, одређених стратегија и планских докумената, са посебним освртом на институционално-организациони систем развоја и имплементацију и реализацију законских докумената. Резултати истраживања ослањају се на теоријско-методолошке основе просторног планирања и друге инструменте управљања и унапређења развоја туризма Доњег Подунавља у Србији.

Докторска дисертација се бави и сагледавањем проблема и систематизацијом мултидисциплинарних резултата. Истраживање се састоји у сагледавању свих чинилаца простора који су повезани и имају утицај на развој туризма. Валоризацијом постојећих туристичких вредности и њиховим правим позиционирањем утврдиће се значај Доњег Подунавља као туристичког простора са више атрибута туристичке привлачности и одговарајућом традицијом. Последњи део овог поглавља бави се хипотезама и методама истраживања. На основу полазних хипотеза утврдиће се значај и ниво утицаја одређених фактора како би се остварио развој туризма и одрживости, успорили негативни трендови, одредиле границе могућности коришћења туристичких потенцијала Доњег Подунавља, омогућила већа дисперзија а смањење диспаритета туристичког развоја.

Друго поглавље се бави основним карактеристикама Доњег подунавља, односно његовим природним (рељеф, клима, геолошке и минералне сировине, шуме и шумско земљиште, флора и фауна, хидрографија) и друштвеним карактеристикама (становништво и мрежа насеља, саобраћај и саобраћајна инфраструктура, материјална база и промет туриста, привреда) које су приказане кроз неколико основних природних и друштвених индикатора којима је дата прецизнија и јаснија слика простора овог дела Србије.

У **трећем поглављу** детаљно су обрађене све предности и ограничења развоја Доњег Подунавља. Први део поглавља базирао се на природним вредностима Дунава, Националног парка Ђердап, Ђердапског и Сребрног језера као и других бројних природних карактеристика. У другом делу приказане су културно-историјске вредности које су значајне за Доње Подунавље. Као значајне компоненте у развоју Доњег Подунавља имају и карактеристике саобраћајне инфраструктуре, туризма и привреде. Детаљан приказ потенцијала и ограничења за сваку од наведених карактеристика, дат је кроз неколико планских докумената који су обрадили подручје Доњег Подунавља. На основу анализе предности и ограничења, као и анализе планских докумената, дошло се до закључка, да Доње Подунавље као туристичка дестинација располаже бројним садржајима који се у великој мери прожимају са различитим наменама на том подручју. Усмеравање развоја туризма зависиће од регионалне конкурентности простора и просторне концентracије туристичких и осталих садржаја овог дела Подунавља, могућности за активирање одрживог развоја туризма са посебним освртом на презентацију заштићених природних предела и културног наслеђа. Велики значај има и концепт интегралне заштите простора и животне средине сагледане кроз евалуацију просторних конфликта, анализу људских ресурса и унапређење урбаног идентитета као и тенденцију у уређењу и грађењу руралних насеља и коришћењу природних ресурса.

На основу разноврсних и богатих потенцијала Дунав и Доње Подунавље су дефинисани као једна од најзначајнијих туристичких дестинација и предели изузетних вредности. Због тога је питање развоја туризма посматрано знатно шире. Развој туризма има велику могућност развоја и унапређења уколико се доведу у везу просторни развој и заштита. Заштита и вредности предела део су многих европских докумената као што су Перспективе просторног развоја Европе (ESDP), Водећи принципи одрживог просторног развоја европског континента, територијална агенда Европске уније и други документи. Оно што до сада није било заступљено у планским документима, то је успостављање одговарајућих веза између планирања простора и планирања предела. Први велики корак начињен је приликом израде планова посебне намене, конкретно ППППН НП "Ђердап". План се издваја јер заступа проблематику предела израдом Студије о пределу у смислу да предметни простор разматра као територију чије карактеристике и особине чини однос карактеристичних природних и створених вредности.

Четврто поглавље се односи на стратешке правце развоја туризма. Стратешки правци развоја туризма Доњег Подунавља у Србији усмерени су на његово брендирање и промоцију као једне од најатрактивније туристичке дестинације у националним и међународним оквирима. Стратешким и планским сагледавањем размотрило се актуелно стање подручја, услови за развој туризма, указало на значај очувања животне средине, дефинисали регионални приоритети развоја туризма, идентификовала структурна својства најважнијих облика туризма (водни, наутички, културни, рекреативни, сеоски, ловни, риболовни и сл.) и др. У издвајању приоритета развоја туризма Доњег Подунавља посебно се узело у обзир вредност туристичких потенцијала уже и шире туристичке просторне целине, заступљеност основних инфраструктурних садржаја, достигнути степен развоја и сагледавање даљег проширивања и комплетирања туристичких капацитета, перспективе развоја и унапређења појединих видова туризма.

Други део поглавља даје опште значење планова развоја и даје осврт на Стратегију развоја туризма Србије. Развој Доњег Подунавља, као туристичке регије Србије, засниваће се на обезбеђивању свеукупног задовољства туриста уз адекватан друштвени, привредни и културни развој овог простора. За усмерен и сврсисходан туризам неопходна је сарадња и комуникација на свим нивоима друштвених структура. Овакав оквир односио би се на: стварање услова за финансијски прилив и инвестирање на основу туристичких потенцијала и повољног геостратешког положаја; унапређењу система едукације у области делатности туризма; интегрисање туристичког развоја на одрживим принципима; развоју инфраструктуре и супраструктуре; диверсификацији туристичке понуде и подизању нивоа туристичких услуга; омогућавање приступа природним и културним ресурсима, изградњом неопходне туристичке инфраструктуре; ширем укључивању локалне заједнице у туристичке активности; формирању информационог система; спречавање појаве негативних последица развоја туризма на очување животне средине; стварању идентитета локалног

становништва; повећању подизања свести о еколошком значају и бољем позиционирању туристичке регије и стварању туристичког маркетинга.

У поглављу су анализирани перспективе и ограничења развоја туризма Доњег Подунавља. Прво је коришћена SWOT анализа туристичких потенцијала у следећим областима: основна инфраструктура и саобраћај, туристичка инфраструктура и ресурси и туристичка понуда Доњег Подунавља. Друга коришћена анализа је PESTEL. Помоћу које је извршен преглед свих позитивних и негативних страна процеса развоја туризма Доњег Подунавља у Србији. Трећа је INPUT и OUTPUT анализа, која се користила како би се утврдили потенцијали и ограничења развоја туризма. За ову анализу узет је туристички производ, унапређење природних и антропогених вредности и унапређење људског потенцијала. Последња анализа која се бавила Доњем Подунављем је SOSTAC анализа, која прати факторе из неког окружења, и показатељ је развоја. SOSTAC је јединствена метода, бави се свим елементима који су неизоставни део сваког плана развоја туризма.

Завршни део поглавља односи се на намену, коришћење, организацију, резервисање и заштиту простора Доњег Подунавља. Овакав концепт заснива се на стриктном поштовању законске регулативе, циљева и мера у свим областима које су дефинисане планским документима. Развојна шанса Доњег Подунавља базира се на богатој и разноврсној туристичкој понуди. Природне, културно-историјске туристичке вредности и повољан саобраћајно-географски положај је основа за боље позиционирање Доњег Подунавља.

Пето поглавље разматра стратешко планирање туризма у земљама у транзицији, искуства Србије и неких суседних земаља. За Србију и земље у окружењу, карактеристичан је пад туристичког промета и опадање заинтересованости страних туриста. Последица је деценијско стагнирање и заостајање, неповољна структура и садржај туристичке понуде, низак ниво квалитета услуга, неусаглашеност са европским и светским стандардима, непостојање савремених туристичких организација и сл. Како би се решили проблеми, развој и унапређење туризма захтева нужне промене на свим нивоима туристичког планирања и прилагођавање различитим тржиштима, усвајање међународних стандарда у погледу развоја и пословања, категоризације туристичког производа, организацији дестинације, образовних кадрова, квалитета инфраструктуре и услужних делатности.

Перспективе развоја туризма овог дела Европе треба посматрати као систем привредног развоја целог региона. У том погледу, развој и унапређење туризма треба да буде усклађено са карактеристичним етапама развоја. Сагледавајући туризам као истакнуту привредну делатност и нарочито карактеристике туристичких потреба, туризам се није развијао оном брзином и у оквиру оних етапа које су биле карактеристичне за целокупну привреду сваке земље појединачно. У зависности од начина вођења политике развоја, зависили су циљеви и решења која могу имати директан или индиректан утицај туризма на привреду у целини.

Анализом објективних показатеља туристичке развијености Србије и земаља у окружењу, указано је на велике потенцијале и ресурсе у погледу развоја и унапређења туризма. Такође, детаљнијим сагледавањем коришћених података представљени су и утицаја туризма, који су се периодично мењали са позитивним ефектом. Туристичка кретања у анализираним земљама, везују се за географски различита подручја. Према приказаним резултатима долази се до закључка да све предности туризма Србије и суседних земаља нису максимално искоришћене и презентоване на одговарајућем нивоу. Чини се да домаћи туристи нису толико заинтересовани за своје туристичке дестинације јер су управо они ти који су најбројнији у земљама са којима се њихова граничи.

Крај поглавља се односи на међународну сарадњу и приказ пројеката. Међународни пројекти су углавном везани за простор Дунава и његове потенцијале који су укључени у сектор туризма а временски рок трајања им је завршен или се ускоро затварају.

Стратешки оквири развоја туризма у **шестом поглављу** обједињени су кроз просторно и урбанистичко планирање простора Доњег Подунавља. Као кључни циљеви просторног развоја туризма издваја се комплексна валоризација и укључивање најважнијих природних и створених потенцијала, организовање регионално интегрисане понуде и подстицање подручја са потенцијалима за целогодишњу понуду, уз комплетирање постојеће понуде и отварање нових подручја са највише туристичких потенцијала. Туристички простор Доњег Подунавља диференциран је на више туристичких регија, комплекса, зона, локација и сл. који су приказани важећим планским документима.

У поглављу је дат и осврт на имплементацију стратешких и планских докумената. Веома важну улогу и значај у имплементацији планских решења просторног развоја туризма имају плански документи. Постоји велики број планова који се односе на Дунав и просторни развој туризма. Многи од њих нису дошли до фазе спровођења. Сви досадашњи планови везани за простор Дунава

обрађивали су разноврсне просторе и низ појава, процеса и проблема. Већина планова дала је нереалне циљеве у смислу туристичке понуде која није била усаглашена са туристичком потражњом. Планове карактерише лоше сагледавање развоја туризма који је доста уопштен и идеализован. У неким случајевима већи значај се давао туристичким вредностима које су доста удаљене од Дунава. Нејасно су дефинисане туристичке зоне и сектори у оквиру којих се нису представљени фактори у целини. Због недовољно конкретних улазних података и величина прецењен је број остваривања ноћења домаћих и страних туриста, као и прогноза да ће се непосредна зона Дунава туристички брже развијати од Србије у целини. Иако новији планови у својој методологији и начину израде много реалније сагледавају слику простора, његове потенцијале и ограничења ниједан усвојен плански документ није доживео своју имплементацију. Део овог поглавља односио се на анализу информационих система у планским документима, њихов значај и коришћење.

Седмо поглавље је имало за циљ да обради међузависност туризма и одрживог развоја Доњег Подунавља у Србији. Простор као ресурс има бројне кориснике чија је валоризација све чешћа тема и на пољу његовог одрживог развоја и у погледу будућег развоја туризма. Савремени туризам представља једну од детерминанти простора и основ развоја појединих друштвених делатности који се често испољавају као лимитирајући фактор уравнотеженог просторног развоја. Важно је напоменути и то да туризам више зависи од средине него било која друга грана привреде, па се даљи развој мора ускладити са начелима одрживог развоја. Кроз поглавље се закључује да концепт одрживог развоја представља приоритет у планирању и управљању туристичким просторима, при чему туристичке делатности учествују у остављавању економских и друштвених циљева, уз неизоставну заштиту културног и социјалног идентитета и еколошких процеса и разноврсности. У поглављу је укратко представљена и законска регулатива у области заштите животне средине.

Осмо поглавље се односи на успостављање институционалног оквира за развој туризма. Доње Подунавље својом богатом културном баштином, историјом и еколошком разноврсношћу има јаке компаративне предности у области туризма и шансу да туризам прерасте у једну од водећих грана привреде. Међутим, још увек има више ограничавајућих фактора у развоју туристичког сектора. Један од њих је свакако и недостатак адекватне повезаности свих интересних група. Опредељење за стратегију интегралног развоја одрживог туризма захтева укљученост институција на свим нивоима и у свим областима, односно свих релевантних субјеката јавног и приватног сектора као и локалног становништва. Потенцирано је да институционални оквир мора бити у функцији подстицаја ефикасном туризму а не његова препрека на туристичком тржишту. Сихронизованим деловањем свих институција и осталих интересних група, које на било који начин учествују у стварању туристичког развоја и производа, туризам Доњег Подунавља може добити место које му, по његовим туристичким потенцијалима, припада.

У **деветом поглављу** дат је приказ акционог плана развоја туризма Доњег Подунавља. Акциони план би био стратешки документ који би допринео јачању туристичке конкурентности. Постојећа структура и квалитет туристичког производа Доњег Подунавља и даље је у заостатку за производима сличних садржаја које пласирају развијеније туристичке дестинације, домаћег и иностраног тржишта. За позиционирање туристичког производа Доњег Подунавља предложене су мере помоћу којих ће бити могуће утврдити степен искоришћености расположивих природних, антропогених, културно-историјских и инфраструктурних ресурса. Наступ и брендирање Доњег Подунавља на туристичком тржишту, треба да се заснива на стварању организационих услова, дефинисању реалног тржишта, и потребама потенцијалних туриста, реализацијом тржишно оријентисаних активности и очувању природног и културног окружења као носиоца развоја туризма.

Акциони план развоја туризма дефинисао је приоритетне активности као и јасне стратешке циљеве: дефинисање примарних и секундарних облика туризма на територији Доњег Подунавља и реализовање маркетинг плана у оквиру Акционог плана. Од циљева издвајају се развој и унапређење туристичких организација општина Доњег Подунавља, унапређење и ревитализација природних и културних добара, развој руралног туризма, манифестациони туризам и туризам догађаја, развој спортско-рекреативног туризма и туризма посебних интересних група. Један од важнијих делова акционог плана су инвестициони пројекти и улагања који би се заснивали на квалитетном и потпуном искоришћавању туристичких вредности на основу којих ће се максимално активирати могућности Доњег Подунавља. Најзначајнији део у стратешком развоју туристичких дестинација је израда маркетинг плана дестинације, којим се утврђују приоритети и значај основних стратешких активности које се предузимају и користе за остваривање дефинисаних циљева развоја туризма.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Докторска дисертација кандидаткиње Јелене Басарић користи савремена теоријска сазнања и методолошке приступе у прикупљању, обради и анализи геопросторних информација, као и презентацији добијених резултата, чинећи, на тај начин, заокружену истраживачку целину. Дисертација представља оригинално истраживање које ће допринети унапређењу струке у теоријском смислу, а за потребе планирања будућег развоја туристичких подручја. Основе истраживања овог рада је планирање туризма Доњег подунавља у Србији, његово тренутно стање, решавање конфликта у простору, могућности даљег развоја, унапређење и заштита природе.

Рад је усмерен ка афирмацији Доњег Подунавља као значајног и важног ресурса Србије, а који је последњих деценија неправедно третиран и запостављен. Тежиште је стављено на општа и посебна истраживања која до сада нису била обимна ни комплексна, а односе се на истраживање и испитивање концепта, програма и механизма примене законске политике, одређених стратегија и планских докумената, са посебним освртом на институционално-организациони систем развоја и имплементацију и реализацију докумената. Резултати истраживања ослањају се на теоријско-методолошке основе просторног планирања и друге инструменте управљања и унапређења развоја туризма Доњег Подунавља у Србији.

Са становишта методолошког, научног и стручног приступа истраживању, дисертација испуњава све елементе савремених студија из области геонаука, односно планирања и коришћења простора за потребе развоја туризма. Проблематика којом се кандидаткиња бави у дисертацији је врло актуелна па ће резултати добијени овим истраживањем бити примењиви у пракси.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Коришћени извори и литература показује да је Јелена Басарић стекла добар увид у материју свог истраживачког рада и да је успела да сублимира велики део научне и стручне грађе. При изради дисертације је коришћена савремена литература, већином домаћих аутора, с обзиром на обрађивану тематику односно чињеницу да је предмет дисертације био простор Доњег подунавља. Списак референтне и коришћене литературе са 170 наслова и 55 извора са интернета, представља изузетну архиву извора литературе и документације која на директан или индиректан начин третира проблем просторног развоја и туризма Доњег подунавља.

Анализирани су претежно научни радови објављени у међународним и домаћим научним часописима, у зборницима са домаћих и међународних научних скупова, затим монографије, стратешка документа, студије заштите, просторни планови, докторске дисертације итд. Обим и квалитет презентованих библиографских јединица су у складу са научним приступом и постављеним циљевима и задацима истраживања. Наведени извори указују на висок степен научне зрелости кандидата и самосталности у истраживачком раду и иду у прилог чињеници да је кандидат стекао добар увид у материју.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

Имајући у виду предмет рада, дефинисане циљеве и постављене хипотезе, истраживања у докторској дисертацији заснована су на основама научне методологије. С обзиром на сложеност и интердисциплинарност рада, примењен је одговарајући сет метода, поступака и истраживачких техника које припадају различитим научним дисциплинама. У поступку припреме израде саме дисертације најпре је коришћена анализа географске и друге

научне литературе која је везана са предметом истраживања односно са територијом Доњег подунавља.

У истраживању су коришћене проверене методе: аналитички метод као класичан метод географских проучавања и просторног планирања, уз опсервације на терену, чинио је основу истраживања, као и критичко проучавање литературе и методологије истраживања која се бави проблемом планирања простора и одрживог туризма и утврђивање релевантних фактора и чињеница које су значајне за само истраживање. Системска анализа је суштински најважнија у раду због тога што има карактер универзалног научног метода који се примењује у истраживању комплексних научних проблема. Уз то, тамо где је потребно и где је могуће, успоставио се метод корелације који служи за утврђивање међусобних односа између појединих физичко-географских и антропогених фактора, потенцијала и ограничења за развој туризма Доњег подунавља у Србији, као и утицаја туризма на стање животне средине. Дефинисане су компаративне предности, које уз историјско сагледавање појава, процеса и догађаја, допуњују целину, посебно интересантну због пограничног простора са Румунијом и фаворизовања Коридора VII. Развој и стање туризма Доњег подунавља приказан је и кроз статистичке податке, теренске опсервације и дедуктивно закључивање. На крају методом синтезе изведени су одређени закључци везани за проблеме планирања развоја туризма Доњег подунавља у Србији. За утврђивање позитивних и негативних ефеката, карактеристика, појава и процеса, SWOT анализом, графичком и картографском презентацијом визуелно је приказан простор Доњег подунавља у Србији.

Анализом резултата који су приказани у докторској дисертацији може се закључити да је предметна дисертација проистекла из посвећеног научно-истраживачког рада заснованог на признатим методама. Из тог разлога добијене резултате и закључке изведене у оквиру дисертације требало би прихватити као валидне.

3.4. Применљивост остварених резултата

Резултати истраживања у докторској дисертацији темеље се на претпоставци да ће послужити научној и стручној пракси, као и институцијама и организацијама које се директно или индиректно баве развојем туризма и његовом условљеношћу са просторним развојем. Научно истраживање планирања простора и туризма Доњег подунавља у Србији је од посебног значаја за интегралну заштиту, унапређење и решавање конфликта у простору, управљање одрживим развојем просторних целина и потцелина посебне намене, унапређење урбаног и руралног идентита, презентацију културно-историјског наслеђа и сл.

Оправданост докторске дисертације са научног аспекта утемељена је на задатку да се дефинишу теоријско-методолошке и стручне основе за утврђивање активности на развоју туризма. Истраживање ђердапског сектора Дунава и Доњег подунавља у Србији са аспекта просторног планирања, заштите и валоризације природних и антропогених вредности у циљу развоја савременог туризма, вишеструко је значајно. Реч је о географски, археолошки, културно, историјски, насеобински, етнолошки и туристички интересантној предеоној целини наше земље. Иста је овом дисертацијом предмет специјалистичког истраживања за потребе туризма који овде, уз пловидбу и производњу електричне енергије, има велики значај. Елементи и фактори планирања простора Доњег подунавља у Србији за потребе туризма до сада нису били предмет оваквог научног истраживања, које, поред осталог, има за циљ и да укаже на могућа практична решења.

Поред научне вредности, докторска дисертација ће имати и апликативан карактер будући да су резултати научног истраживања настали из конкретних потреба да се успостави ефикасан систем управљања просторним туристичким ресурсима. У издвајању приоритета развоја туризма Доњег Подунавља у Србији, посебно се узело у обзир вредност туристичких потенцијала уже и шире туристичке просторне целине, заступљеност основних инфраструктурних садржаја, достигнути степен развоја и сагледавање даљег проширивања и комплетирања туристичких капацитета, перспективе развоја и унапређења појединих видова

туризма. Дисертација може бити значајан извор података при изради просторних планова, социо-економских анализа, студија/стратегија развоја, пројеката као и научних радова.

Практична примена резултата истраживања је од општег друштвеног значаја, али само ако се прихвате и реализују сви ставови и решења у циљу оснаживања и привредног јачања овог дела Подунавског региона. Применом научног истраживања оствариће се начела смањења диспаритета и равномерности економског и одрживог развоја и побољшање квалитета живота. Ово научно истраживање може помоћи да се на његовим резултатима и прикупљеној бази података, одреде будући правци и циљеви развоја простора и туризма не само посматраног подручја већ и ширег окружења.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

Приликом израде докторске дисертације Јелена Басарић је показала неопходно искуство при консултовању и избору постојеће научне грађе, конципирању методологије, обради, анализи и приказивању добијених резултата, као и извођењу закључака. Све ово је резултирало да предметна докторска дисертација представља оригиналан научно-истраживачки рад који је написан по свим стандардима које захтева оваква врста рада.

Професионално искуство које се огледа кроз израду научних радова, планске документације и студија недвосмислено потврђује способност за самостални научни рад. У прилог овоме иде и чињеница о њеним учешћима на научним и стручним скуповима, активно ангажовање у струковним удружењима, као и континуитет у раду у Институту за архитектуру и урбанизам Србије. Досадашње ангажовање и начин бављења научноистраживачким радом може бити гаранција о спремности кандидаткиње за научним радом у одабраној области. Комисија сматра да се након одбране докторске дисертације Јелена Басарић може самостално бавити научним радом из ове актуелне и комплексне научне области.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Резултати до којих је кандидаткиња Јелена Басарић дошла у својој докторској дисертацији имају значајан научни допринос у области геонаука, односно планирања простора за потребе развоја туризма посебно у заштићеним подручјима. Спроведено истраживање представља нарочит допринос превазилажењу бројних проблема који постоје на релацији туристичке активности – локална заједница – корисници - заштићено природно добро, без чијег решења нема ефикасног искоришћења потенцијала и адекватног развоја туризма. Као најважнији доприноси дисертације могу се издвојити следећи:

- Истраживачки модел и резултати ове докторске дисертације доприносе унапређењу теорије и праксе планирања простора за потребе туризма у погледу даљег развоја теорија планирања и туризма, структурних карактеристика туристичких мотива и садржаја као и могућности стварања услова за унапређење и очување туристичких простора и дестинација.
- Научни допринос дисертације пружа и научно поткрпљене податке о могућностима: развоја бројних врта туризма на овом простору, повећања броја домаћих и страних туриста, креирање интегралне туристичке понуде Доњег Подунавља, оживљавања локалне средине и становништва као и повећања привредног раста.
- Истраживања и анализа добијених података, сублимирана су у виду дефинисања конкретних и реалних смерница и циљева развоја туризма Доњег Подунавља, као и начин прилагођавања простора туристичкој понуди и потражњи.

- Резултати истраживања имају научне и апликативне карактеристике, јер су на адекватан и свеобухватан начин дефинисали место и улогу Доњег Подунавља у туристичком развоју Србије, истичући да се бројни природни и културни потенцијали убрајају у приоритетне чиниоце целокупног развоја туризма Србије.
- Резултати ове докторске дисертације могу бити од велике користи институцијама, привредним субјектима, локалној заједници, туристичким организацијама јер Доње Подунавље својим карактеристикама пружа бројне могућности не само развоја туризма већ и унапређење и опоравак економског статуса у целини.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Када је у питању критичка анализа резултата истраживања може се констатовати да је у досадашњем периоду било истраживања посвећених проблематици планирања и развоја туризма Доњег Подунавља у Србији, при чему сагледавање овог простора није био предмет целовитог планерског и туризмолошког истраживања. Досадашња истраживања у овом домену нису узимала у обзир значај стратешког планирања Доњег Подунавља и његовог одрживог очувања, коришћења и унапређења. Овакав систем планирања може позитивно утицати на креирање и тржишни пласман интегралног туристичког производа овог дела Србије. Такође, допринос дисертације се огледа у примени истраживачког приказа и података, где се целовито анализира и приказује стање и могућности развоја и унапређења туризма наглашавајући и значај одрживости и заштите простора.

Нови резултати, подаци истраживања и њихово поређење, указују на оправданост и тежњу да простор Доњег Подунавља са свим потенцијалима за развој туризма, постане саставни део европског и светског туристичког тржишта. Добијени подаци највише од користи могу бити локалним заједницама, институцијама и туристичким (угоститељским и хотелијерским) привредним субјектима.

Основе за позиционирање Доњег Подунавља као туристичке дестинације заснивају се на кључним вредностима, истраженим и уређеним на основу свих актера у систему вредновања. Најзначајније предности туристичког развоја Доњег Подунавља као дестинације дефинишу се као еколошки здраве, изузетно очуване, традиционалане и аутентичне.

4.3. Верификација научних доприноса

У периоду израде докторске дисертације Јелена Басарић је објавила више научних радова (дато у поглављу *1.3. Биографски подаци о кандидату*) од којих је један видљив у међународном часопису са SCI листе:

1. Ristić V., Maksin M. Nenković-Riznić M., Basarić J. (2018), **Land use evaluation for sustainable construction in a protected area – A case of Tara mountain national park**, Journal of environmental management Vol 206. 2017 Dec 07, p.p. 430-445, Elsevier, ISSN: 0301-4797, DOI: [10.1016/j.jenvman.2017.09.080](https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2017.09.080) M21

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Након прегледа докторске дисертације кандидаткиње Јелене Басарић под насловом „Планирање простора за потребе туризма доњег Подунавља у Србији”, као и на основу познавања њеног научно-истраживачког рада и остварених резултата, Комисија закључује да докторска дисертација представља оригиналан и вредан научни допринос из области просторног планирања.

Докторска дисертација је урађена у складу са прихваћеном темом и пријавом, на које је Универзитет у Београду дао сагласност. Према свом садржају и обиму докторска дисертација Јелене Басарић у потпуности задовољава стандарде и норме Географског

факултета у Београду. Поглавља су структурирана тако да чине логичну и повезану целину. Дисертација је резултат самосталног истраживања и одликује се савременим приступом сагледавања коришћења простора за потребе туризма, институционалног и организационог оквира за развој туризма, као и специфичностима реализације туристичких активности у заштићеним природним добрима. Коришћена литература је савремена а примењене методе адекватне предмету истраживања.

Дисертација Јелене Басарић је обрађена на високом научном нивоу и приказана према важећим стандардима научног рада. Добро је опремљена научним апаратом и написана разумљивим језиком, неопходним за боље схватање материје. Илустрације и прилози јасно осветљавају тезе аутора, док закључци имају јасно постављен упућујући карактер за даље тумачење и примену.

Научном анализом, одговарајућом документацијом и јасним закључцима од интереса за науку и праксу, дисертација ће допринети познавању и позиционирању туристички привлачног дела Подунавља у Србији, на домаћем и иностраном тржишту, а све у циљу постизања одговарајућих друштвених и економских ефеката туризма, уз наглашене елементе одрживости природних и створених вредности. Допринос дисертације се огледа и у апликативности њених резултата, а од посебног значаја је приступ изради акционих планова за овако специфична туристичка подручја.

У складу са претходно наведеним ставовима, а на основу Закона о Универзитету и Статута Географског факултета, Комисија предлаже Наставно-научном већу Географског факултета да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидаткиње Јелене Басарић под насловом "Планирање простора за потребе туризма доњег Подунавља у Србији" и упути на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду.

У Београду,
12. мај 2021. године

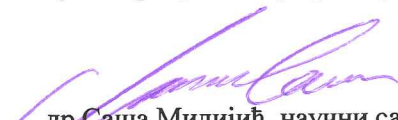
КОМИСИЈА:

др Дејан Филиповић, ред. професор
Универзитет у Београду – Географски факултет

др Стеван Станковић, професор емеритус
Универзитет у Београду – Географски факултет

др Саша Милијић, научни саветник
Институт за архитектуру и урбанизам Србије